

Praktik i udlandet / PIU

– tag en del af din
erhvervsuddannelse
i udlandet

Styrelsen for
International Uddannelse

Information til elever og lærlinge

Indhold

3 Som elev på en erhvervsuddannelse

Hvorfor tage til udlandet? 3

Du kan bruge ordningen på to forskellige måder 3

5 Hvis du ikke har en dansk praktikplads

At finde en praktikplads i udlandet 5

Forhåndsgodkendelse 6

Ansættelseskontrakt 6

Løn og tilskud 6

AER-tilskud før, under og efter opholdet 7

8 Hvis du har en dansk praktikplads

At finde en udstationeringsplads i udlandet 8

Hvordan påvirker en udstationering dit ansættelsesforhold? 8

AER-støtte før, under og efter opholdet 8

10 AER – hvad er det?

Betingelser 11

Ansøgningsskemaer 11

12 Hvad kræver det af dig?

13 Få styr på det praktiske: Love og regler

Skat 13

Sygesikring 14

Forsikring 14

Arbejds- og opholdstilladelse 15

Arbejdsløshedsforsikring 15

Som elev på en erhvervsuddannelse

Som elev kan du tage en eller flere af dine praktikperioder i en virksomhed i udlandet med PIU-ordningen. PIU står for Praktik i Udlandet, og ordningen betyder, at du kan få økonomisk hjælp til praktikophold i udlandet under din uddannelse. Tager du af sted med PIU-ordningen, betyder det også, at du får merit for din praktik i udlandet – dit ophold bliver altså godkendt som en del af din danske uddannelse.

Hvorfor tage til udlandet?

En dansk erhvervsuddannelse vil altid være en god start på dit arbejdsliv, uanset om du vælger en teknisk uddannelse eller en handelsuddannelse, en landbrugsuddannelse eller en social- og sundhedsuddannelse. Og hvis du kombinerer en erhvervsuddannelse med én eller flere praktikperioder i udlandet, kan det være et afgørende forspring i konkurrencen om de mest spændende stillinger, når du er færdiguddannet.

På fremtidens arbejdsmarked vil langt de fleste virksomheder have kontakt med udlandet, og det betyder at virksomhederne ønsker medarbejdere, der kan begå sig på andre sprog end dansk, og som har prøvet at arbejde og opholde sig i et andet land – ikke

kun som turister. Et praktikophold i udlandet giver dig de internationale og menneskelige kvalifikationer, som ifølge danske virksomheders egne forudsigelser vil blive de mest efterspurgte i de kommende år: Du kan tale mindst ét fremmedsprog, du kan klare dig selv og er ikke bange for at tage et initiativ, du kan omgås mennesker med en anden kulturel baggrund end din egen, og du får større selvtillid. Og dét er kvalifikationer, som ikke kun arbejdsgiveren har brug for – dem kan du også selv få stor glæde af, fx på rejser, eller hvis du gerne vil efteruddanne dig.

Og så er der jo lige den detalje, at et praktikophold i udlandet kan give dig en oplevelse for livet: Du lærer sprog, møder helt nye mennesker, lever dig ind i en anden kultur og får spændende udfordringer, både på det personlige og på det faglige plan.

Du kan bruge ordningen på to forskellige måder:

1. Uden dansk praktikplads – altså direkte efter skolen
2. Med en dansk praktikplads – din danske arbejdsgiver udstationerer dig i en periode i udlandet.

Hvem kan bruge ordningen?

- Alle på de grundlæggende erhvervsuddannelser, dvs. både tekniske skoler og handelsskoler, landbrugsskoler og sosu-skoler, når grundforløbet/HG er gennemført
- HHX- og HTX-elever
- Alle med læreplads i danske virksomheder

Ikke omfattet af ordningen er:

- Studerende på videregående uddannelser, også selv om uddannelsen foregår på en erhvervsskole (fx akademiøkonom-, bygningskonstruktør-, laborantuddannelserne m.fl.)

” Jeg skulle kun være her det første år efter min HHX, men nu tager jeg 1 år mere her i firmaet CyC. Jeg er blevet flydende i spansk og engelsk. Mit firma rådgiver danskere og englændere til at integrere sig i Spanien. Jeg arbejder med administrative opgaver, og har lært en masse inden for mit faglige felt. ”

Sandra Charstein Bonn Vindelin

Kontoruddannelse i
administration

Fuengirola, Spanien

Sandra (t.v.) med kollega

Hvis du ikke har en dansk praktikplads

Hvis du kommer direkte fra skolen, kan du vælge at tage i praktik i udlandet, når du har afsluttet grundforløbet/HG (eller HHX/HTX). Du kan tage én eller flere af dine praktikperioder i en udenlandsk virksomhed og siden indgå en aftale med en dansk virksomhed om at gennemføre resten af din uddannelse her i landet. Inden for nogle uddannelser er det endda muligt at tage hele praktikken i udlandet. Men alle skoleperioder og den afsluttende prøve skal altid gennemføres i Danmark.

At finde en praktikplads i udlandet

Det kan tage lang tid at finde en praktikplads i udlandet, så det er vigtigt at starte tidligt.

...at stå på egne ben - ikke bare på et arbejdsmarked - men i en udenlandsk virksomhed, i en fremmed kultur, det er noget jeg altid vil være glad for jeg har gjort. Både personligt og professionelt har det styrket mig rigtig meget og modnet mig på mange områder. Det vil være et stort plus hvis jeg senere vil læse videre på handelshøjskolen.

Typisk forløb

- Du sender ansøgninger til udenlandske firmaer, som du er interesseret i og vedlægger dit Europass CV
- Du bliver inviteret til jobsamtale
- Du rejser til jobsamtalen
- Du får en forhåndsgodkendelse af erhvervsskolen
- Hvis du får praktikpladsen, indgår du en ansættelsesaftale med arbejdsgiveren
- Du begynder din praktik i udlandet
- Du skal måske en tur til Danmark for at gennemføre en skoleperiode (det afhænger af hvor længe du er i praktik) og tilbage til praktikstedet
- Når din praktikperiode i udlandet er slut, rejser du tilbage til Danmark og fuldender din uddannelse.

Det bedste sted at starte er hos den særlige PIU-kordinator eller internationale kordinator, der findes på alle erhvervsskoler. Mange skoler har allerede – alene eller sammen med andre skoler – skabt et netværk af praktikpladser i udlandet, som de stiller til rådighed for skolens elever. Hvis din erhvervsskole ikke har faste partnere i udlandet, kan

PIU-koordinatoren hjælpe dig med at planlægge, hvordan du selv finder en praktikplads.

Du kan også bruge dit private netværk - har I familie eller venner i det land, du gerne vil arbejde i? Har dine forældre kontakter til udlandet via deres job? Kender du nogen i Danmark, som har venner eller familie i udlandet?

Under hele forløbet kan PIU-koordinatoren og dine sproglærere hjælpe dig med gode råd og med at skrive ansøgninger, udfylde Europass CV, søge økonomisk tilskud og indgå ansættelsesaftale.

Forhåndsgodkendelse

Når du har fundet en praktikplads, skal praktikperioden hos den udenlandske virksomhed godkendes. Det sker ved, at den udenlandske arbejdsgiver udfylder et check-skema, med hvilke dele af uddannelsen, du kan lære der. Dette check-skema skal derefter, sammen med en særlig udfyldt formular til forhåndsgodkendelse, sendes til erhvervsskolen. På den baggrund kan du få merit for opholdet. Formularen til forhåndsgodkendelsen kan din PIU-koordinator skaffe til dig.

Forhåndsgodkendelsen sikrer, at du lærer på dit udenlandske praktiksted, opfylder de danske uddannelseskrav. Den er altså din garanti for, at du får den uddannelse, du gerne vil have, og at den svarer til den uddannelse, du ville have fået i Danmark.

Ansættelseskontrakt

Når praktikperioden i udlandet er forhåndsgodkendt, indgår du en skriftlig ansættelseskontrakt med den udenlandske arbejdsgiver. Hos din PIU-koordinator kan du få standardkontrakter på de mest gængse fremmedsprog.

Løn og tilskud

Når du vælger at tage til udlandet direkte efter grundforløbet/HG/HHX/HTX *uden* en dansk praktikplads, skal du have løn efter udenlandske vilkår, og den er som regel væsentligt lavere, end hvad du ville have fået i Danmark. Til gengæld kan du få særligt tilskud til jobsamtale, rejser, flytning, bolig i udlandet mm. fra Arbejdsgivernes Elevrefusion – AER (se adresselisten på bagsiden). NB: Du kan *kun* få tilskud til at rejse til jobsamtale, hvis din skole har godkendt rejsen. Hvis du er kaldt til jobsamtale, mens du går på grundfor-

løb, skal du have en godkendelse fra AER før afrejse.

AER-tilskud før, under og efter opholdet

Du kan få tilskud fra AER til mange af de udgifter, du har i forbindelse med et praktikophold i udlandet. Husk altid at medsende dokumentation (kvitteringer etc) for dine udgifter og at sende ansøgningen *senest* fire måneder efter, at du har haft udgiften.

Du kan få tilskud til

- at rejse til ansættelsessamtale. Men *kun* hvis du har en skriftlig indkaldelse fra den udenlandske virksomhed, og din skole har godkendt rejsen på forhånd. Går du på grundforløb, skal AER godkende rejsen på forhånd
- udrejse og flytning når du har fået en praktikplads
- boligudgifter i udlandet. Du kan få dækket 50% af din udenlandske boligudgift, men højst 1.800 kr. om måneden
- hjemrejse når du skal på skoleophold i Danmark, løn under skoleopholdet, transportudgifter under skoleopholdet og rejsen tilbage til dit udenlandske praktiksted
- hjemrejse og flytning, når du har afsluttet dit praktikophold
- i særlige tilfælde kan AER give tilskud til indskud og mæglergebyr, som du måske skal betale, når du skal have en bolig i udlandet, og til dobbelt husførelse, hvis du er forsørger.

Hvis du har en dansk praktikplads

Hvis du har en dansk praktikplads, kan du aftale med din arbejdsgiver, at du tager en eller flere praktikperioder i udlandet. Du *kan* gennemføre alle dine praktikperioder i udlandet, mens du er ansat i en dansk virksomhed, men det mest almindelige er at tage dele af praktikken - fx tre måneder eller et halvt år - i udlandet.

At finde en udstationeringsplads i udlandet

Det er let at finde en udstationeringsplads, hvis din arbejdsgiver i forvejen har kontakt til virksomheder i udlandet: Datterselskaber, kunder, leverandører, venskabskommuner eller andre samarbejdspartnere. Hvis samarbejdspartnere ikke selv har mulighed for at tage imod dig, kan de måske formidle kontakt til en virksomhed i området, der har lyst til at modtage en dansk elev i en periode.

Du kan også kontakte PIU-koordinatoren på din erhvervsskole. Mange erhvervsskoler har partnere i udlandet, skoler eller virksomheder, som måske kan hjælpe dig med at finde en praktikplads.

Hvordan påvirker en udstationering dit ansættelsesforhold?

Når du bliver udstationeret, er du stadig omfattet af din danske uddannelsesaftale. Det vil sige, at din danske arbejdsgiver har ansvaret for, at du får den uddannelse, I har aftalt, og at du bliver lønnet efter dansk overenskomst.

Din arbejdsgiver går glip af din arbejdsindsats i den periode, hvor du er i udlandet, men til gengæld får du andre kvalifikationer, end du ellers ville have fået, og de kommer også din danske arbejdsgiver til gode på længere sigt.

En udstationering giver din arbejdsgiver nogle ekstra udgifter, men de kan næsten alle refunderes af AER.

AER-støtte før, under og efter opholdet

Hvis din arbejdsgiver, evt sammen med dig, tager til udlandet for at op-søge en udenlandsk virksomhed, du kan udstationeres til, refunderer AER 50% af udgiften, dog max 15.000 kr. pr år.

Udenlandske elevløbninger er ofte lavere end de danske, og det betyder, at din arbejdsgiver skal betale forskellen mellem den udenlandske elevløn og den danske, overenskomstmæssige elevløn.

Din arbejdsgiver kan få refunderet:

- Lønforskelle mellem dansk og udenlandsk elevløn
- Udgifter til din ud- og hjemrejse
- Udgifter til evt. flytning, hvis du skal være i praktik i udlandet i længere tid.

Typisk forløb

- Din arbejdsgiver finder et område i udlandet, hvor I ønsker at finde en praktikplads
- Din arbejdsgiver får tilskud fra AER til at opsøge en udstationeringsplads til dig
- Når arbejdsgiveren har indgået en aftale med den udenlandske virksomhed, begynder du din praktik i udlandet
- Du skal måske på skole i Danmark i løbet af praktiktiden og bagefter tilbage til praktikstedet
- Når din praktikperiode i udlandet er slut, rejser du tilbage til Danmark og afslutter din uddannelse hos den danske arbejdsgiver.

”Jeg tager hele min 2 årige uddannelse i Spanien. Både personligt og fagligt har jeg udviklet mig kolossalt på grund af de mange fede udfordringer. Største udfordring var at leve i en anden kultur, men nu har det givet mig bredere udsyn og evnen til at kunne tilpasse mig alle steder. Jeg har fået et globalt netværk og en vennekreds, og nye udfordringer virker mere overskuelige, fordi jeg virkelig har stået på egne ben.”

”...til andre unge der overvejer at tage af sted - gør det! Selvom det kan virke skræmmende i starten. Det er en chance der skal gribes - og jeg kan allerede mærke, at jeg er mere eftertragtet blandt virksomheder i forhold til andre elever der har samme uddannelse.”

Steffen Hansen
Speditørellev
Malaga, Spanien

AER - hvad er det?

AER står for Arbejdsgivernes Elev-refusion, og AER administrerer PIU-ordningen og udbetaler tilskud til praktikophold i udlandet, hvad enten det sker som udstationering – dvs med en dansk uddannelsesaftale, eller uden dansk uddannelsesaftale – det AER kalder PIU-ophold.

Der er forskel på, hvilke udgifter AER giver tilskud til – og hvem de udbetaler til.

AER udbetaler tilskuddet til *dig*, hvis du ikke har en dansk uddannelsesaftale. Hvor imod AER udbetaler tilskuddet til *din danske arbejdsgiver*, hvis du har en dansk praktikplads, og dit udlandsophold derfor er en udstationering.

” Jeg var i Lissabon i praktik på reklamebureauet Brand & Advise i 3 måneder. Jeg havde været på studietur og besøgt reklamebureauet nogle år før, så jeg vidste godt hvem de var. Jeg lærte ikke noget nyt fagligt, men fik en god indsigt i deres arbejde og metoder, som er meget forskellige fra måden vi gør tingene på i Danmark. Jeg tog derned med et åbent sind og et ønske om at opleve mest muligt. Og det gjorde jeg... ”

Anne Jensen

Mediegrafiker

Lissabon, Portugal

”...på den sociale front oplevede jeg utroligt mange ting og mødte så mange spændende mennesker som jeg stadig har kontakt til i dag. Det var mit livs oplevelse at være i Lissabon. Jeg kan ikke forstå der ikke er flere der tager af sted. Det var de fedeste 3 måneder i mit liv. ”

Betingelser

Der er forskellige betingelser, der *altid* skal være opfyldt, hvis du eller din arbejdsgiver vil opnå tilskud fra AER:

- Hvis det udenlandske praktikophold er arrangeret *uden* en dansk uddannelsesaftale, skal du have en godkendelse, *inden* du rejser til ansættelsessamtale.
- Praktikopholdet skal være en del af din danske erhvervsuddannelse.
- Når du er i praktik i udlandet, skal du have løn af din udenlandske arbejdsgiver efter de regler, som gælder for det pågældende lands egne elever.
- Der kan gives tilskud til praktikophold overalt i verden, dog ikke til lande, som Udenrigsministeriet fraråder indrejse i på hjemmesiden www.um.dk, se under Rejsevejledninger.
- Transporttiden fra din danske bopæl til din udenlandske praktikplads og retur skal være mindst 2½ time med offentlig transport (inkl. ventetid).
- Du skal dokumentere alle de udgifter, du ønsker tilskud til (transport, mæglergebyr, husleje osv.)

- Du skal have afsluttet grundforløbet/HG/HHX/HTX, inden du tager af sted.
- Ansøgninger om tilskud skal sendes til AER, senest 4 måneder efter at enten du eller din arbejdsgiver har haft udgiften.

AER kan højst udbetale en støtte på 25.000 kr. pr kalenderår til dig, hvis du ikke har en dansk uddannelsesaftale. Hvis du er udstationeret, gælder denne beløbsgrænse ikke, og din arbejdsgiver kan få langt de fleste udgifter refunderet. Dog kan din arbejdsgivers eventuelle rejseudgifter, når I leder efter en praktikplads til dig, maksimalt støttes med 50% af udgifterne, højst 15.000 kr.

Ansøgningskemaer

Ansøgningskemaer til AER kan du få ved at henvende dig direkte til AER (se adresseliste). Skemaerne kan også hentes fra AERs hjemmeside www.aer.dk

Hvad kræver det af dig?

Langt de fleste af de elever, der rejser ud, kommer hjem med en stor faglig og personlig oplevelse i bagagen. Det betyder ikke, at et langt praktikophold i udlandet altid er én lang fest. Du skal være forberedt på, at du måske vil møde modgang og problemer undervejs, og at du i mange tilfælde kun har dig selv at falde tilbage på, når vanskelighederne melder sig.

Inden du planlægger et praktikophold i udlandet, skal du derfor gøre dig klart, om du har styrke nok til på egen hånd at skabe dig en hverdag i nogle omgivelser, der (i hvert fald i starten) er fuldstændigt fremmede for dig.

Prøv eventuelt at tage en snak med en tidligere PIU-elev og hør lidt om, hvordan han eller hun oplevede situationen. Du får så både et realistisk billede af, hvad der venter dig, og sikkert også nogle gode tips om, hvordan du kan tackle udfordringerne.

Hvis du planlægger dit ophold i god tid, har du de bedste muligheder for at forberede dig på dit ophold - både sprogligt, fagligt og personligt. Hos PIU-koordinatoren på din erhvervsskole kan du få nogle idéer til, hvordan du forbereder dig bedst muligt.

Rasmus Chul Lundholm

Smed

Huston Texas, USA

Jeg blev udstationeret seks måneder af min læreplads Aalborg Industries og fik lejlighed til at rejse rundt i verden, Sydamerika, Asien, Hawaii og servicere alt fra krydstogtskibe og tankskibe til bananbåde. Det var noget helt andet at reparere et skib i Filippinerne end at stå i værkstedet i Aalborg, hvor det rigtige værktøj ligger lige ved hånden.

... jeg lærte både noget spansk og engelsk. Det er spændende at se verden på den måde og arbejde sammen med så mange forskellige kulturer. Det var en kæmpe oplevelse. Jeg kan kun anbefale andre at tage praktik i udlandet og prøve faget af.

Få styr på det praktiske: Love og regler

Når du rejser til udlandet for at arbejde, skal du huske at undersøge de ting, som i Danmark fungerer automatisk:

Hvor meget skal jeg betale i skat - og hvor?

Hvad gør jeg, hvis jeg bliver syg?

Hvordan er jeg forsikret - både i arbejdstiden og i fritiden?

Skal jeg have en arbejdstilladelse eller måske en opholdstilladelse?

Hvad siger min a-kasse?

Hér kan du finde de vigtigste hovedregler, men du skal altid kontakte myndighederne for at få at vide, hvordan det ser ud i dit specielle tilfælde. Ikke to praktikophold er helt ens, og for eksempel kan danske kommuner fortolke skattereglerne forskelligt.

Når du henvender dig til myndighederne, er det en god idé at skrive ned præcis, hvem du har talt med. Derfor er der gjort plads til at notere telefonnumre, navne og vigtige oplysninger.

Skat

Hovedreglen er, at du skal betale skat i udlandet af den løn, du får af din udenlandske arbejdsgiver.

Har du en dansk arbejdsgiver, som betaler dig forskellen mellem udenlandsk og dansk elevløn, skal du betale skat af denne del af lønnen i Danmark - men kun hvis du er væk fra 1-183 dage inden for ét år. Hvis du er i udlandet i 184 dage eller mere, skal du betale skat af hele din løn i udlandet. Får du tilskud fra AER, skal du i nogle tilfælde betale dansk skat af disse penge. Tilskud til bolig og rejse vil normalt være skattefri.

Inden du tager til udlandet, skal du altid tale personligt med skattemyndighederne (under borgerservice) i din egen kommune, for der kan være forskel på, hvordan kommuner beregner skatten. Og så skal du være opmærksom på, at du kan opnå forskellige former for fradrag, når du arbejder i udlandet.

Kontaktperson i skatteforvaltningen

Navn:

Tlf.:

Sygesikring

Du skal normalt sygesikres i det land, du arbejder i, og du skal være opmærksom på, at din udenlandske arbejdsgiver ofte vil trække sygesikringsbidrag fra din løn. Hvis du udstationeres fra en dansk virksomhed eller er i praktik i Tyskland uden en dansk uddannelsesaftale i under ét år, kan du blive i det danske sikrings-system. Se en guide til social sikring på siden ”arbejde i udlandet” som findes under www.penst.dk

Kontaktperson i min kommunale social- og sundhedsforvaltningen (om sygesikring i udlandet)

Navn:

Tlf.:

Mine blanketter er:

Forsikring

Det kan være forskelligt fra land til land, om arbejdsgiveren sørger for, at du er forsikret i arbejdstiden. Sørg derfor for at få præcis besked om, hvordan *du* er stillet. Som regel vil du være forsikret i arbejdstiden af din arbejdsgiver (en arbejdsskadeforsikring) – men husk at kontrollere det, når du skriver kontrakt.

Derimod skal du som hovedregel selv sørge for at være forsikret i din fritid. Nogle danske forsikringsselskaber dækker kortere ophold i udlandet, andre gør ikke. Du bør derfor undersøge, hvordan du er forsikret i dit eget selskab og evt. tegne en supplerende forsikring.

Forsikringsselskab:

Kontaktperson:

Tlf:

Arbejds- og opholdstilladelse

Du kan rejse og opholde dig i et nordisk land uden særlig tilladelse. Men for at opholde dig i alle andre lande, skal du have en tilladelse, som udstedes af de lokale myndigheder. Som regel skal du medbringe pas og ansættelseskontrakt, og nogle steder vil myndighederne se en straffeattest. Du skal altid medbringe dokumentation for, at du kan forsørge dig selv under opholdet.

Notater:

Arbejdsløshedsforsikring

Uanset om du gennemfører alle eller kun nogle af dine praktikperioder i udlandet, vil din erhvervsuddannelse være en dansk erhvervsuddannelse, så længe du gennemfører skoleperioderne i Danmark. Derfor kan du melde dig ind i en dansk a-kasse og modtage dagpenge med samme rettigheder og pligter som alle andre nyuddannede med en erhvervsuddannelse.

Inden for EU og Norden kan man overføre arbejds- og forsikringsperioder fra det ene land til det andet.

Kontaktperson i A-kasse:

Navn:

Tlf.:

Adresseliste

Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER)
ATP-huset
Kongens Vænge 8
3400 Hillerød
Tlf. 48 20 48 60
www.aer.dk

Styrelsen for International Uddannelse
Fiolstræde 44
1171 København K.
Tlf. 33 95 70 00
www.iu.dk

PIU-koordinator:

Navn:

Tlf.:

Erhvervsskole:

Navn:

Adresse

Tlf.:

Praktik i udlandet / PIU

- tag en del af din erhvervsuddannelse i udlandet
Information til elever og lærlinge

Udgivet af
Styrelsen for International Uddannelse
Fiolstræde 44, 1171 København
www.iu.dk, iu@iu.dk, 3395 7000

Publikationen udleveres gratis, så længe lager haves, ved henvendelse til Styrelsen.
Publikationen kan også hentes på vores hjemmeside www.iu.dk

Oplag: 8.000
Marts 2010
Grafisk produktion: Trio Design ApS

Styrelsen for International Uddannelse har til opgave at fremme internationaliseringen af de danske uddannelser på alle niveauer, herunder at informere om PIU-ordningen.

www.iu.dk

” At
komme til udlandet i
elevtiden er en kæmpe chance
for at slå tre fluer med ét smæk:
Man bor i udlandet og oplever et andet
lands kultur på godt og ondt, man får
uddannelsen, og ikke mindst tjener
man penge, så man har råd til at
se sig om. ”